

## Inleiding

Het World Wide Web vormt een gigantische en ongestructureerde bron van informatie die dagelijks op een niet te volgen wijze aangroeit. Doorheen deze chaos zijn er ook steeds meer websites te vinden die interessant (kunnen) zijn voor wie geïnteresseerd is in de geschiedenis van de Middeleeuwen. Het zoeken naar deze websites is echter een tijdrovende bezigheid. Bovendien is de informatie die wordt aangeboden zeer gediversifieerd en enige voorkennis omtrent wát precies wààr te vinden is, is vaak meegenomen.

Met deze beknopte brochure willen wij dan ook een handleiding bieden die de geïnteresseerde op een eenvoudige en vlugge manier kennis laat maken met wat het internet *momenteel* biedt aangaande de geschiedenis van de Middeleeuwen. Welk soort informatie bevindt zich op het web, welke zijn de belangrijkste websites, waar vind ik wat, wat is bruikbaar bij het schrijven van een taak of thesis... op dit soort vragen hebben wij geprobeerd een antwoord te geven. Er werd hierbij echter niet gestreefd naar volledigheid (een quasi onmogelijke taak) maar wel naar diversiteit: deze gids vormt geen opsomming van *alle* mogelijke websites die één of meerdere aspecten van de Middeleeuwen behandelen; integendeel wordt een gestructureerd overzicht geboden van de verschillende *soorten informatie* die kunnen worden gevonden en van de verschillende *hulpinstrumenten* die online worden aangeboden. De meer theoretische aspecten aangaande het functioneren van het web, het creëren van websites of de historiek en de terminologie van het internet komen evenmin aan bod. Wie zich hiervoor interesseert, kan zich richten tot de vele studies die hieromtrent zijn verschenen<sup>1</sup> of tot een reeks cursussen die online worden aangeboden, o.a. op de volgende adressen:

- <http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/guides/internet/FindInfo.html> (online cursus "Finding Information on the Internet", Universiteit van Berkeley, USA)
- [http://www.let.leidenuniv.nl/history/ivh//frame\\_theorie.html](http://www.let.leidenuniv.nl/history/ivh//frame_theorie.html) (online cursus "Internet for Historians", Universiteit van Leiden, Nederland)

Deze handleiding is opgebouwd als volgt. In een eerste hoofdstuk worden enkele tips gegeven aangaande het zoeken naar informatie op het web. Het tweede hoofdstuk biedt een overzicht van een ganse reeks websites die thematisch werden opgedeeld. Bij elke site wordt een korte inhoudelijke bespreking gegeven. Het derde hoofdstuk tenslotte is een

---

<sup>1</sup> Recent: VON DITFURTH, Chr., *Internet für Historiker*, Frankfurt am Main, Campus Verlag, 1999, 242 p. Eveneens een interessante inleiding is de brochure van dr. Marc Jacobs, *Wegwijs in een rijk waar de zon nooit ondergaat. Internet en Geschiedenis, een praktische gids*, uitgegeven voor de sectie geschiedenis aan de VUB in

alfabetisch overzicht van al deze websites, met bijhorend adres. Daarna worden nog een drietal bijlagen gegeven die ons interessant en praktisch leken voor de student: ze handelen over het gebruik van Booleaanse operatoren, over de terminologie van het internet en over de manier waarop internet-bronnen moeten worden geciteerd.

Tot slot van deze inleiding dient te worden opgemerkt dat deze handleiding een momentopname vormt. De adressen en sites die worden vermeld, zijn deze zoals ze in de periode november 2000 – februari 2001 konden worden aangetroffen op het net. Aangezien het web echter voortdurend 'in beweging' is (cf. infra), bestaat de mogelijkheid dat binnen enkele maanden tijd de vermelde websites niet meer op de bijhorende adressen kunnen worden geconsulteerd. We vragen de lezer hiermee rekening te houden.

## 1. Enkele zoektips

Wie informatie zoekt op het internet moet zich vooreerst bewust zijn van de volgende problemen en/of beperkingen waarmee hij of zij zal worden geconfronteerd:

- het internet bevat niet àlle informatie: de student middeleeuwse geschiedenis zal vaak ontgoocheld zijn over wat slechts gevonden wordt aangaande het onderwerp van zijn/haar taak of thesis;
- niet alle informatie die zich op het net bevindt kan worden geraadpleegd: heel wat databases kunnen slechts nà betaling worden geconsulteerd (bijvoorbeeld de Patrologia Latina, <http://pld.chadwyck.co.uk/> ) – in de lijst van websites in deze brochure worden daarentegen enkele belangrijke databases vermeld die wél gratis kunnen worden geconsulteerd;
- het web bevat veel foutieve en achterhaalde informatie; men verifieert het best welke de auteur of instelling is van een bepaalde website, alsook de datum waarop de site het laatst werd ge-updated (vaak onderaan te vinden op de homepage van een website – soms ook op een aparte pagina);
- het net is voortdurend 'in beweging': websites verdwijnen of veranderen soms van plaats zonder sporen na te laten, nieuwe websites zijn vaak nog niet gekend door de traditionele (*meta-*) *search engines*, *directories* en *subject guides*.

Met deze gegevens in het achterhoofd kan men op zoek gaan naar de gewenste informatie. Hierbij kunnen we enkele tips geven:

1). Er zijn verschillende mogelijkheden om informatie te zoeken: men kan gebruik maken van *search engines*, *meta-search engines*, *directories* en *subject guides*. Het verschil tussen deze 'zoekinstrumenten' is het volgende:

- Een *directory* is een database van websites die naargelang hun inhoud worden ondergebracht in verschillende categorieën en subcategorieën. Via de verschillende menu's of via de search-box van de directory kunnen al deze sites worden doorzocht. Yahoo! – de bekendste directory - bevat momenteel meer dan 1 miljoen websites. AltaVista is sinds kort eveneens opgebouwd als een directory en bevat momenteel meer dan 2 miljoen websites.

- Een *search engine* is een site die het mogelijk maakt om op zoek te gaan naar webpagina's en dit op basis van sleutelwoorden die in een search-box kunnen worden ingetikt. De grootste search engine is momenteel AltaVista; bij een zoekopdracht worden ongeveer 350 miljoen webpagina's doorzocht. Een andere zeer goede search engine is Google.

- *Meta-search engines* zijn search engines die gebruik maken van de bestanden van verschillende andere search-engines, waardoor ze dus een groter aantal pagina's doorzoeken. Een zeer goede meta-search engine vormt Copernic, maar om deze te kunnen gebruiken moet wel een klein programma worden gedownload (gratis). Andere bekende zijn 37.com of Metacrawler.

- *Subject guides* zijn databases die websites m.b.t. een specifiek onderwerp groeperen. Vaak worden deze sites dan ondergebracht in verschillende categorieën, wat het vlugger vinden van specifieke informatie vergemakkelijkt. De meest bekende (en grootste) subject guide aangaande geschiedenis is WWW-Virtual Library History; deze site bevat enorm veel links maar is niet echt gebruiksvriendelijk.

2). Zoek niet enkel op één begrip of term, maar probeer synoniemen en combinaties van verschillende woorden te gebruiken.

3). Maak gebruik van Booleaanse operatoren (zie bijlage 1 voor meer uitleg hieromtrent; bekijk echter ook eens de help-pagina's van AltaVista, waar eveneens een goede uitleg wordt gegeven).

4). Combineer de verschillende zoekmogelijkheden die onder (1) worden gegeven.

5). Ongeveer twee derden van alle informatie op het web kan niet met de vermelde zoekwijzen worden gevonden omdat de websites ter zake (nog) niet in de databases van de verschillende search engines, directories en/of subject guides zijn opgenomen – deze informatie bevindt zich op wat men noemt *the invisible web*. Kleine, gespecialiseerde search engines bieden soms wel toegang tot dergelijke informatie, het vraagt echter veel tijd om

deze te vinden en te raadplegen. Een aantal websites geven lijsten van dergelijke kleinere zoekmachines, cf. bijvoorbeeld [Invisibleweb.com](http://Invisibleweb.com) of [Internets.com](http://Internets.com).

## 2. Thematische ordening van websites

1). Een eerste, belangrijke reeks websites zijn de 'grote sites' die gespecialiseerd zijn in de geschiedenis van de Middeleeuwen en die verschillende soorten van informatie en/of links aanbieden. Men vindt er bronnen (vertaald of in de originele versie), bibliografieën, online cursussen middeleeuwse geschiedenis, korte en soms uitvoerige studies m.b.t. specifieke onderwerpen, adressen van instellingen, discussiegroepen e.d.m.:

° **Internet Medieval Sourcebook:** <http://www.fordham.edu/halsall/sbook.html>

- \_ het 'Medieval Sourcebook' omspannt de periode van de Late Oudheid tot en met de Reformatie; het vormt een onderdeel van het 'Internet History Sourcebooks Project' aan de Fordham University (New York), o.l.v. Paul Halsall [andere 'Sourcebooks' zijn: Ancient History, Modern History, Byzantine Studies, African History, Islamic History...]
- \_ het is in hoofdzaak een verzameling van gepubliceerde bronnen (en links naar gepubliceerde bronnen) op het internet, maar het bevat ook een reeks syllabi, bibliografieën en artikels betreffende specifieke onderwerpen
- \_ bevat verschillende vormen van indexen
- \_ via de 'Fordham Search Engine' of via Hotbot kan worden gezocht zowel in de eigen website, als op het volledige web

° **The Labyrinth: Resources for Medieval Studies:** <http://www.georgetown.edu/labyrinth/> of <http://labyrinth.georgetown.edu/>

- \_ uitgebreide, omvattende website, opgestart in Kalamazoo in 1994 en gefinancierd door Georgetown University
- \_ bevat of linkt naar: bronnen in vertaling en in originele versie, artikels, bibliografieën, glossaria, e-cursussen, tijdschriften, organisaties, universiteiten, discussiegroepen en een reeks websites die interessant zijn voor de historicus, de kunsthistoricus en de archeoloog
- \_ aan een beperkt aantal onderwerpen ('Special Topics') wordt ruime aandacht besteed
- \_ via de tweede (hierboven vermelde) URL kan direct worden gezocht in de verschillende indexen
- \_ bevat een zoekmachine voor de eigen website

° **Mediävistik im Internet / Das altgermanische Internetportal / Medieval Studies:** <http://www.mediaevum.de/>

- \_ zeer uitgebreide en kwaliteitsvolle website, gericht op het duitstalig gebied (Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland);
- \_ bevat of linkt naar:
  - adressen en homepages van universiteiten, bibliotheken, archieven, musea, onderzoeksinstituten, kloosters en abdijen
  - lopend onderzoek aan universiteiten
  - bibliografieën, databases, woordenboeken en andere hulpinstrumenten
  - latijnse en duitse middeleeuwse bronnen op het net
  - on-line catalogi van bibliotheken
  - discussiegroepen en mailing-lists
  - websites aangaande andere vakgebieden (theologie, filosofie, kunstgeschiedenis)
- \_ kan eveneens in het Engels worden geconsulteerd

° **Méneſtreſ: Médiéviſtes ſur l'Internet:**  
<http://www.ccr.iussieu.fr/urfist/mediev.htm>

- \_ één van de beſte franſe websites voor mediéviſten
- \_ is opgeſtart in 1998, als project van de belangrijkſte franſe inſtellingen (EHESS, IRHT, Ecole des Chartes, CNRS, verſchillende univerſiteiten)
- \_ doel: de ontwikkeling bevorderen van 'het internet als hulpinſtrument voor de historicus', het creëren van een on-line netwerk van mediéviſten
- \_ verzamelt en linkt naar bibliografieën, databases, sites over specifieke onderwerpen, discussiegroepen, bibliotheken, univerſiteiten en andere inſtellingen
- \_ is volop in opbouw

° **ORB: The Online Reference Book for Medieval Studies:** <http://orb.rhodes.edu/>  
\_ uitgebreide, omvattende website; opgeſtart in Kalamazoo in 1995  
\_ bevat of linkt naar: een ganſe reeks bronnen in vertaling, 'textbooks' en artikels over specifieke onderwerpen geſchreven door academici, materiaal te gebruiken in cursussen over de Middeleeuwen, een 'Encyclopedia' waarin op beknopte wijze termen/concepten worden verklaard, een beperkt aantal bibliografieën en een reeks interessante websites, zowel voor 'professionelen' als voor de 'nonspecialists'  
\_ gebruikt Google als zoekmachine

Verwant aan deze 'grote sites' zijn de ſubject guides die gericht zijn op de geſchiedenis van de Middeleeuwen (of op een periode die de Middeleeuwen overſtijgt); waar men dus een verzameling van links vindt die meeſtal thematiſch zijn geordend:

° **Argos: Limited Area Search of the Ancient and Medieval Internet:**  
<http://argos.evansville.edu/>  
\_ is een ſubject guide gericht op de Oudheid en de Middeleeuwen  
\_ de resultaten van een zoekopdracht zijn beperkt: de zoekmachine van Argos doorzoekt slechts de vermelde geassocieerde sites, en alle links die door deze worden gegeven  
\_ linkt in hoofdzaak naar Engelſtalige (academische) websites

° **Medieval History - Life in the Middle Ages and Renaissance:**  
<http://historymedren.about.com/homework/historymedren/>  
\_ is een ſubject guide die méér 700 websites bevat die te maken hebben met de Middeleeuwen en/of de Renaissance  
\_ er kan worden gezocht via ſubcategorieën of via de eigen zoekmachine, die uitbreiding van de zoekopdracht naar het volledige web mogelijk maakt

° **NetSERF: The Internet Connection for Medieval Resources:**  
<http://www.netserf.org/>  
\_ ſubject guide die momenteel (eind februari 2001) linkt naar 1.439 websites die alle te maken hebben met bepaalde aspecten aangaande de Middeleeuwen  
\_ er kan worden gezocht via de verſchillende ſubcategorieën of via een zoekmachine

° **The NIXNET Medieval Homepage:** <http://www.medievalarthistory.com/>  
\_ ſubject guide die linkt naar 507 verſchillende websites die in hoofdzaak te maken hebben met middeleeuwſe kunst en cultuur  
\_ merk op: deze site is gemaakt door een 16-jarige

° **WWW Medieval Resources:**  
<http://ebbs.english.vt.edu/medieval/medieval.ebbs.html>

- \_ linkt naar websites over specifieke onderwerpen, discussiegroepen, middeleeuwse bronnen op het web (vertaald of in originele versie), glossaria en woordenboeken, een reeks bibliotheken en instellingen
- \_ wordt zeer frequent ge-updated

- ° **The WWW-Virtual Library History Index:** <http://www.ukans.edu/history/VL/>

- \_ zeer grote subject guide; project opgestart in 1994 met als doel alle informatie op het web aangaande geschiedenis te verzamelen
- \_ bevat enorm veel links, maar is weinig overzichtelijk; bevat een indeling naar tijdvak, naar onderwerp en naar regio

2). Op het internet kunnen ook steeds meer bronnen worden gevonden. Soms zijn deze uitgegeven in de originele taal, soms gaat het om een (dikwijls engelse) vertaling. In een aantal gevallen worden ook digitale facsimilés van de betreffende bron getoond. Een overzicht van de belangrijkste sites die specifiek gericht zijn op de uitgave van bronnen:

- ° **Anglo-Saxon Charters Homepage:**

- <http://www.trin.cam.ac.uk/sdk13/chartwww/charthome.html>

- \_ bevat transcripties en regesten (en een beperkt aantal facsimilés) van angelsaksische (koninklijke) oorkonden t/m 1066
- \_ geeft eveneens een uitgebreide bibliografie desbetreffend, alsook allerlei hulpinstrumenten (atlas, verklarende teksten e.a.)
- \_ linkt naar reeks verwante websites
- \_ sommige deelprojecten van deze website zijn nog volop in opbouw (februari 2001)

- ° **De 'Arnulfingerurkunden': Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, Historisches Seminar, Prof. Dr. Ingrid Heidrich:** <http://www-igh.histsem.uni-bonn.de/>

- \_ geeft een inleidend overzicht over de Middeleeuwen tot en met de 11<sup>de</sup> eeuw (in het Duits)
- \_ geeft een uitgave van 94 oorkonden van Arnulf van Metz en zijn familie (de latere Karolingers) als hofmeiers onder de Merovingers
- \_ voor dit laatste is een login noodzakelijk (maar gratis); de oorkonden kunnen echter niet worden bekeken met Netscape 6

- ° **ARTEM: Atelier de Recherches sur les Textes médiévaux:**

- <http://www.univ-nancy2.fr/RECHERCHE/MOYENAGE/artem.htm>

- \_ website van de universiteit van Nancy waarop het lopend onderzoek wordt gepresenteerd
- \_ interessant is het onderzoek aangaande de oorkonden die bewaard zijn in Frankrijk en die dateren van vóór 1121: de site geeft foto's en transcripties van een selectie van de oorkonden alsook een verklaring van de termen en een uitvoerige bibliografie

- ° **The Avalon Project: Ancient, Medieval and Renaissance Documents:**

- <http://www.yale.edu/lawweb/avalon/medieval/medmenu.htm>

- \_ website die een 35-tal vertalingen (sommige met een verklaring van de terminologie) bevat van bronnen
- \_ maakt deel uit van een project aan Yale University, waarin rechtshistorische bronnen in vertaling op het net worden geplaatst

- ° **Christian Classics Ethereal Library:** <http://www.ccel.org/>

- \_ linkt naar publicaties op het web (in vertalingen of in originele versie) van christelijke auteurs (niet specifiek middeleeuwse auteurs)
- \_ er kan worden gezocht op auteur, titel of op onderwerp
- \_ bevat een zoekmachine waarbij kan worden gezocht op trefwoorden
- \_ linkt eveneens naar verwante projecten

° **The Ecole Initiative:** <http://cedar.evansville.edu/~ecoleweb/>

- \_ project aan de University of Evansville; doel: het maken van een on-line encyclopedie betreffende de kerkgeschiedenis tot en met 1500
- \_ bevat of linkt naar: bronnen (al dan niet in vertaling) van joodse, christelijke en islamitische auteurs t/m 1500, een glossarium, artikels over bepaalde onderwerpen, beelden en een chronologisch-geografisch overzicht
- \_ biedt eveneens een uitgebreide bibliografie betreffende kerkgeschiedenis, en linkt naar andere websites aangaande dit onderwerp
- \_ merk op: deze site is nog volop in opbouw

° **Internet Theology Resources: Monastic Studies:**

<http://www.csbsju.edu/library/internet/theomons.html>

- \_ bevat of linkt naar bronnen (sommige in originele versie) en teksten aangaande de monastieke geschiedenis tot de 12<sup>de</sup> eeuw (linkt bijvoorbeeld naar de regel van Benedictus in latijnse en in Engelse versie)
- \_ geeft zeer veel links
- \_ deze site is verbonden aan het College of Saint Benedict in Saint John's University

° **Medieval & Renaissance Europe -- Primary Historical Documents:**

<http://www.lib.byu.edu/estu/eurodocs/medren.html>

- \_ linkt naar websites (30-tal) waar bronnen kunnen worden gevonden, meestal in vertaling, soms ook facsimilés en besprekingen
- \_ specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld: de Salische wet, de capitularia van Karel de Grote, e.a.
- \_ vormt onderdeel van 'Eurodocs: Primary Historical Documents From Western Europe', te bereiken via de link naar de homepage

° **OMACL: The Online Medieval and Classical Library:**

<http://sunsite.berkeley.edu/OMACL/>

- \_ is een collectie van een reeks klassieke en middeleeuwse (literaire) werken (een 35-tal in februari 2001), gepubliceerd in een engelse vertaling
- \_ deze werken zijn gerangschikt op auteur, titel, genre en taal
- \_ via een zoekmachine kunnen deze werken worden doorzocht op bepaalde termen
- \_ bevat een reeks links waar eveneens bronnen worden gepubliceerd

Internet leent zich uitermate goed voor het tonen van digitale beelden. De bronnen worden niet alleen uitgegeven op het net, maar ze worden ook getoond in hun 'originele' versie. Het aantal websites waarop foto's kunnen worden bekeken van allerlei handschriften en van miniaturen, tekeningen, schetsen, kaarten e.d.m. is ontelbaar. Ook zijn er momenteel in heel wat bibliotheken projecten gaande waarbij de inhoud van manuscripten wordt gedigitaliseerd en waarbij een selectie van de foto's op het net wordt aangeboden. Een beknopt overzicht:

° **Bodleian Library: Images of Western Manuscripts:**

<http://www.bodley.ox.ac.uk/dept/scwmss/wmss/medieval/browse.htm>

- \_ project van de Bodleian Library (Universiteit Oxford), waarbij meer dan duizend foto's, genomen van manuscripten die zich in deze bibliotheek bevinden, kunnen worden bekeken
- \_ het gaat om manuscripten uit de periode 11<sup>de</sup> – 17<sup>de</sup> eeuw; ze zijn zowel chronologisch als naar hun origine gerangschikt

- ° **Cartographic Images Home Page:** <http://www.henry-davis.com/MAPS>
  - \_ website waarop kaarten worden gepubliceerd uit de periode 6000 voor Chr. tot 1880 na Chr.; echter: de periode 400 – 1300 ontbreekt momenteel
  - \_ geeft eveneens een bibliografie en een reeks links naar andere sites waarop kaarten te vinden zijn
- ° **Cary Graphic Arts Collection:** <http://wally.rit.edu/cary/index.html>
  - \_ website verbonden aan de 'Melbert B. Cary, Jr. Graphic Arts Collection', een bibliotheek aangaande de geschiedenis van de boekdrukkunst gelokaliseerd in het Rochester Institute of Technology in Rochester, New York
  - \_ bevat informatie en foto's betreffende de geschiedenis van 'het boek' vóór de boekdrukkunst (met foto's van manuscripten, kleitabletten, papyri...)
  - \_ geeft eveneens een ganse reeks websites die te maken hebben met 'het boek'
- ° **Digital Scriptorium:** <http://sunsite.berkeley.edu/scriptorium/>
  - \_ is een database van kleurenfoto's van manuscripten uit de Middeleeuwen en de Renaissance
  - \_ bevat momenteel ongeveer 8500 foto's, afkomstig van manuscripten uit verschillende Amerikaanse bibliotheken en instellingen
  - \_ heeft verschillende zoekmogelijkheden
- ° **Early Manuscripts at Oxford University:** <http://www.image.ox.ac.uk/>
  - \_ project van de universiteit van Oxford, waarbij prachtige foto's van volledige manuscripten (digitale facsimilés) kunnen worden bekeken
  - \_ drie onderdelen: papyri uit de Oudheid, Keltische manuscripten, andere middeleeuwse manuscripten
- ° **Honderd Hoogtepunten uit de Koninklijke Bibliotheek:** <http://www.kb.nl/kb/100hoogte/hh-nl.html>
  - \_ project aan de Nederlandse Koninklijke bibliotheek waarbij foto's worden getoond van handschriften, gedrukte werken en boekbanden die zich bevinden in de bibliotheek en dateren uit de periode Late Middeleeuwen – 20<sup>ste</sup> eeuw (in 1994 verschenen in boekvorm: *Honderd hoogtepunten uit de Koninklijke Bibliotheek*)
  - \_ geeft veel informatie bij elke foto
- ° **Le roi Charles V et son temps (1338-1380):** <http://www.bnf.fr/enluminures/accueil.shtm>
  - \_ project aan de Bibliothèque Nationale de France (Parijs)
  - \_ geeft 1000 gedigitaliseerde foto's van miniaturen, afkomstig uit een tiental manuscripten daterend uit de periode van de Franse koning Karel V
  - \_ er kan gezocht worden op onderwerp of per manuscript

3). Op sommige sites vindt men geen uitgaven van maar wel repertoria met informatie over middeleeuwse bronnen. Deze sites verlenen toegang tot interessante gegevensbanken die in een beperkt aantal gevallen gratis kunnen worden geraadpleegd:

- ° **Bibliotheca Hagiographica Latina Manuscripta:** <http://bhlms.fltr.ucl.ac.be/>
  - \_ analytische index van de *Catalogues de manuscrits hagiographiques latins* (gepubliceerd door de Société des Bollandistes, cf. infra)
  - \_ kan vrij worden geconsulteerd; maakt het mogelijk om per heilige de handschriften van hagiografische bronnen op te sporen

- **Bibliotheca Neerlandica Manuscripta:**  
<http://www.leidenuniv.nl/ub/bnm/index.html>  
 \_ database gemaakt in de Universiteitsbibliotheek van Leiden met informatie over meer dan 10.000 middeleeuwse manuscripten uit de Nederlanden  
 \_ kan vrij worden geconsulteerd; het is echter wel noodzakelijk vooraf de handleiding te lezen
- **Narrative Sources:** <http://allserv.rug.ac.be/~jdploige/sources/index.html>  
 \_ project uitgevoerd door de universiteiten van Gent en Leuven  
 \_ is een database aangaande de verhalende bronnen in de Zuidelijke Nederlanden voor de periode 600-1500: de resultaten van een zoekopdracht bestaan uit een korte opsomming en beschrijving van de handschriften, de vermelding van de auteur en een soms uitvoerige bibliografie  
 \_ kan vrij worden geconsulteerd mits registratie

4). De meeste sites zijn specifiek gericht op één thema of onderwerp, gaande van de 'Kruistochten' tot de 'Orde der Tempeliers', van 'het dagelijks leven in de Middeleeuwen' tot de 'middeleeuwse wetenschappen'. Andere zijn gericht op vakgebieden die soms grenzen aan de geschiedschrijving en die eveneens voor de historicus interessant kunnen zijn, zoals kunstgeschiedenis, archeologie en filosofie. Het is onmogelijk al deze sites te vermelden; we hebben enkel een aantal interessante weerhouden:

- **Cathares et catharisme:** <http://www.cathares.org/cathares-et-catharisme.html>  
 \_ één van de betere sites i.v.m. de geschiedenis van de katharen  
 \_ geeft een goed chronologisch overzicht plus een woordenboek van termen die met de katharen in verband worden gebracht
- **Center for Millennial Studies at Boston University:**  
<http://www.mille.org/scholarship/index.html>  
 \_ interessante website voor wie geïnteresseerd is in de problematiek betreffende het jaar 1000 (en het jaar 2000)  
 \_ bevat een glossarium en verschillende artikels en bibliografieën aangaande de millenniumproblematiek  
 \_ het Center for Millennial Studies staat onder leiding van Richard Landes; het is dan ook diens visie aangaande de millenniumproblematiek die op deze website terug te vinden is
- **COMPUTATIO - Die Marburger Seite zu Rechnungen des späten Mittelalters und der Frühen Neuzeit:**  
[http://online-media.uni-marburg.de/ma\\_geschichte/computatio/welcome.html](http://online-media.uni-marburg.de/ma_geschichte/computatio/welcome.html)  
 \_ website die interessant kan zijn voor wie zich met middeleeuwse rekeningen bezig houdt: geeft een uitvoerige bibliografie (meer dan 2.000 titels) te raadplegen op auteur of per regio  
 \_ biedt eveneens een glossarium met bibliografische verwijzingen
- **Medieval Art and Architecture:** <http://info.pitt.edu/~medart/index.html>  
 \_ bevat foto's, tekeningen, kaarten en grondplannen van abdijen, kathedralen en steden in Frankrijk en Groot-Britannië, geordend per stad  
 \_ er wordt gewerkt aan soortgelijke pagina's voor andere landen (Italië, Duitsland, Polen, Griekenland, Spanje)  
 \_ snijta genees wordt er zo goed als geen informatie gegeven bij de beelden

◦ **Medieval/Renaissance Food Homepage:**  
<http://www.pbm.com/~lindahl/food.html>

\_ website volledig gewijd aan voedsel/voeding/koken in de Middeleeuwen en de Renaissance

\_ bevat of linkt naar vertaalde bronnen, artikels, enkele bibliografieën en een beknopt aantal verwante sites

\_ deze website maakt deel uit van de 'Society for Creative Anachronism - Arts and Sciences Homepage'; het is niet duidelijk of steeds even wetenschappelijk met het verleden wordt omgesprongen

◦ **The Medieval Science Page:**  
[http://members.aol.com/mcnelis/medsci\\_index.html](http://members.aol.com/mcnelis/medsci_index.html)

\_ één van de betere websites m.b.t. de middeleeuwse 'wetenschappen'

\_ ordening per wetenschap; geeft info, tekeningen, bibliografische gegevens en links naar verwante websites

\_ is echter niet meer ge-updated sinds juni 2000

◦ **Theology Library:** <http://www.mcgill.pvt.k12.al.us/jerryd/cathmob.htm>

\_ katholieke website bestaande uit 118 pagina's en meer dan 5000 links

\_ is onderverdeeld in aantal categorieën (kerk, liturgie, recht, theologie, moraal, spiritualiteit, evangelisatie en andere religies) die telkens opgedeeld zijn in subcategorieën

\_ is niet specifiek gericht op de Middeleeuwen, maar kan toch interessant zijn voor mediëvisten

\_ bevat een zoekmachine om de eigen pagina's en links te doorzoeken, en linkt eveneens naar de zoekmachine van de Britannica on-line

◦ **La Toile de l'Archéologie Médiévale:** <http://www.multimania.com/cemarkeo/index.html>

\_ dé website voor geïnteresseerden in archeologie in Frankrijk

\_ bevat of linkt naar: praktische informatie, teksten m.b.t. methodologie van de archeologie, stand van onderzoek, universitaire projecten, bibliografieën, discussiegroepen en verwante sites

5). Internet biedt de mogelijkheid om informatie (bronnen, literatuur) op te sporen die zich niet op het net bevindt, en dit vooral via de online catalogi van bibliotheken en via archieven. Via gespecialiseerde websites kunnen dergelijke instellingen vrij vlug op het web worden gelokaliseerd en geconsulteerd:

Bibliotheken (raadpleeg ook de links die worden gegeven op de pagina's van de VUB-bibliotheek of van de vakgroep geschiedenis):

◦ **Bibliotheken, Bücher und Berichte:** <http://www.grass-gis.de/bibliotheken/>

\_ website van het 'Gesellschaft für Datenanalyse und Fernerkundung', Hannover, die in principe gericht is op het aanbieden van tijdschriftartikels tegen betaling, maar die een aantal mogelijkheden heeft die vrijblijvend zijn:

\_ linkt naar de on-line catalogi van zéér veel bibliotheken in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland

\_ via de link 'Sondernkataloge' kan de databank JASON worden geconsulteerd die aangeeft welk tijdschrift zich waar bevindt in Duitsland – de databank JADE, die

tijdschriftartikels bevat, kan buiten Duitsland slechts worden geconsulteerd tegen betaling  
\_ vergelijk met UnCoverWeb (cf. infra onder 7)

- ° **Libweb - Library Servers via WWW:** <http://sunsite.berkeley.edu/Libweb/>
  - \_ website die linkt naar bibliotheken (academische, nationale, publieke...) van meer dan 100 landen; deze site is een goed startpunt voor wie een bibliotheek zoekt in het buitenland
  - \_ wordt dagelijks ge-updated

Archieven:

- ° **GAZ: Archiefnet:** <http://www.archiefnet.nl/>
  - \_ nederlandse website die linkt naar archieven in Nederland en Vlaanderen, en naar nationale archieven in de rest van de wereld (niet alle landen zijn in de lijst opgenomen)

6). Naast bibliotheken en archieven zijn er heel wat instellingen die eveneens informatie bieden aangaande de geschiedenis van de Middeleeuwen. Universiteiten bijvoorbeeld presenteren vaak hun projecten en de voorlopige resultaten ervan op het web, wat uitermate interessant is voor wie op de hoogte wil blijven van de nieuwste tendenzen in het historisch onderzoek. Naast de reeds hoger vermelde projecten (cf. o.a. Artem, the Avalon-project, Narrative Sources...) bieden ook de volgende websites interessante informatie:

- ° **Institut für Frühmittelalterforschung:**  
<http://www.uni-muenster.de/Fruehmittelalter/Welcome.htm>
  - \_ homepage van het Institut für Frühmittelalterforschung aan de universiteit van Münster
  - \_ biedt naast een ganse reeks links (naar bibliotheken, instellingen, sites van tijdschriften, sites m.b.t. de geschiedenis van de Middeleeuwen) ook een overzicht van het lopend onderzoek aan deze instelling \_ één van de projecten is 'Die Urkunden des Klosters Cluny'; de bezoeker van de website kan o.a. een zéér uitvoerige bibliografie desbetreffend consulteren of surfen naar de vele sites dienaangaande die op een overzichtelijke wijze worden aangeboden
- ° **Quelques liens médiévaux:** [http://www.uhb.fr/alc/medieval/liens\\_ma.htm](http://www.uhb.fr/alc/medieval/liens_ma.htm)
  - \_ website van de universiteit van Rennes voor de student in de Middeleeuwen
  - \_ bevat, op geordende wijze, enorm veel links naar bronnen en literatuur op het web, bibliotheken, instellingen, onderzoeksprojecten, discussiegroepen, sites over specifieke onderwerpen, e.a.
- ° **RSLP "Paleography - Developing the National Resource" Project:**  
<http://www.palaeography.ac.uk/>
  - \_ deze website, opgestart in oktober 1999, is een samenwerkingsproject van verschillende engelse universiteiten
  - \_ doel: een overkoepelende site construeren aangaande 'paleografie en studie van het manuscript op het web'
  - \_ geeft veel links naar projecten, organisaties, lopend onderzoek en handboeken aangaande paleografie

° **Universiteit Leiden Opleiding Geschiedenis :**

<http://www.let.leidenuniv.nl/history/history.htm>

- \_ homepage van de vakgroep geschiedenis van de Universiteit Leiden
- \_ geeft enorm veel links op een mooi geordende wijze, alsook een on-line cursus over de geschiedenis van het internet
- \_ geeft voorbeelden van de pedagogische mogelijkheden van het internet binnen een opleiding geschiedenis

Wie op zoek is naar een specifieke universiteit en deze niet onmiddellijk vindt, kan misschien terecht op de volgende site:

° **Universities Worldwide Homepage:** <http://geowww.uibk.ac.at/univ/>

- \_ linkt naar de homepages van 5.708 universiteiten in 162 verschillende landen (toestand eind februari 2001)
- \_ is zeker niet volledig: zo wordt bijvoorbeeld wel de VUB vermeld, maar niet de ULB

Instellingen die verantwoordelijk zijn voor bijvoorbeeld de uitgave van prestigieuze bibliografieën en repertoria, voor de organisatie van colloquia, voor de overkoepeling van nationale projecten e.d.m. bezitten in een aantal gevallen eveneens een interessante website. Een overzicht:

° **Bollandistes: Saints and History:** <http://www.kbr.be/~socboll/>

- \_ homepage van de Société des Bollandistes
- \_ geeft algemene informatie alsook een bibliografie en links aangaande hagiografie

° **Centro Italiano di Studi Sull'Alto Medioevo Spoleto:** <http://www.cisam.org/>

- \_ homepage van de instelling die o.a. instaat voor de organisatie van het jaarlijks congres in Spoleto over de vroege Middeleeuwen

° **History UK - Institute of Historical Research:**  
<http://ihr.sas.ac.uk/ihr/bbs.ihr.html>

- \_ website van het Institute of Historical Research (School of Advanced Study, University of London)
- \_ bezit een database van alle Ph.D.'s (doctoraten) in geschiedenis in Groot-Britannië sinds 1970
- \_ bezit ook een database van de 'belangrijkste' artikels en boeken van engelse academici
- \_ geeft een overzicht van de belangrijkste onderzoeksinstituten in Groot-Britannië, alsook een lijst van de academici en hun lopend onderzoek

° **International Medieval Institute (Leeds):** <http://www.leeds.ac.uk/imi/>

- \_ homepage van de instelling die instaat voor de uitgave van de International Medieval Bibliography en voor de organisatie van het jaarlijks congres voor mediëvisten

° **IRHT: Institut de Recherche et d'Histoire des Textes:**

<http://irht.cnrs-orleans.fr/pages/index.html>

- \_ via deze website kan de bibliotheek van het IRHT worden geconsulteerd en kan men vooral nagaan van welke manuscripten het IRHT een microfilm en/of andere informatie bezit

- ° **Monumenta Germaniae Historica:** <http://www.mgh.de/>
  - \_ biedt de mogelijkheid om de bibliotheek van het Deutsches Institut für Erforschung des Mittelalters te raadplegen (geeft boeken én tijdschriftartikels)
  - \_ geeft de inhoudstafel van de werken verschenen in de MGH
- ° **SISMEL – Società Internazionale per lo Studio del Medioevo Latino:** <http://sismel.meri.unifi.it/>
  - \_ homepage van de instelling die o.a. verantwoordelijk is voor de uitgave van Medioevo Latino (lopende bibliografie) - de laatste jaargang van Medioevo Latino kan gratis online worden geconsulteerd, maar men is verplicht zich te registreren

7). Een aantal websites tenslotte zijn zeer interessant omdat ze door de historicus als een nuttig werkinstrument kunnen worden gebruikt. Sommige van deze sites zijn gemoderniseerde reeds bestaande repertoria, andere zijn nieuw ontworpen zoekinstrumenten of databases of zijn sites die nauw aansluiten bij vakken als diplomatiek, chronologie of paleografie:

Repertoria van plaatsnamen:

- ° **Orbis Latinus:** <http://www.columbia.edu/acis/ets/Graesse/contents.html>
  - \_ on-line versie van de Orbis Latinus van J. G. Th. GRAESSE (1909): d.i. een repertorium van plaatsnamen die in latijnse bronnen worden vermeld, waarbij de verschillende varianten en de hedendaagse benaming eveneens worden gegeven
  - \_ linkt eveneens naar een database van plaatsnamen gevonden in gedrukte werken die dateren van vóór 1801

Repertoria van personen:

- ° **Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon:** <http://www.bautz.de/bbkl/>
  - \_ repertorium van personen die in verband worden gebracht met kerkgeschiedenis
  - \_ geeft biografische en bibliografische gegevens
  - \_ er kan alfabetisch, alsook op trefwoorden worden gezocht
- ° **New Advent:** <http://newadvent.org/>
  - \_ katholieke website die drie interessante onderdelen heeft:
    - de Catholic Encyclopedia: de on-line versie van deze encyclopedie, daterend uit 1908-1917 \_ hier kan zowel alfabetisch als op trefwoorden worden gezocht
    - een vertaling van de Summa Theologica van Thomas van Aquino
    - een alfabetisch overzicht van de kerkvaders en hun werken (waarvan sommige in engelse vertaling), alsook de engelse vertaling van een reeks concilies en van de apocrypha
  - \_ er wordt eveneens gelinkt naar een reeks katholieke organisaties en websites

Online-bijbelconcordantie:

- ° **Bible Gateway:** <http://bible.gospelcom.net/>

- \_ on-line bijbelconcordantie, waarbij men de keuze heeft tussen verschillende bijbelversies en verschillende talen (o.a. het Latijn)
- \_ mogelijkheid om te zoeken op trefwoorden of op passages

Uitleg bij Bijbelse passages en personen:

° **Theatrum Biblicum:** <http://www.let.leidenuniv.nl/arthis/theatrum/>

- \_ project aan de universiteit van Leiden
- \_ geeft samenvattingen van de inhoud van de verschillende hoofdstukken van het OT en het NT
- \_ OT en NT kunnen worden doorzocht op trefwoorden; de resultaten bestaan uit een verklarende uitleg, een bibliografie en (oude) afbeeldingen over het onderwerp

Chronologie:

° **Calendar Zone:** <http://www.calendarzone.com>

- \_ is een subject guide aangaande kalenders (maar is niet specifiek gericht op de Middeleeuwen) die enorm veel informatie biedt
- \_ geeft een overzicht van verschillende soorten kalenders, chronologisch en geografisch geordend
- \_ geeft de kerkelijke kalender met vermelding van alle paasdata (vanaf het jaar 325 n.Chr.), alsook de maancycli voor de periode 1861-2020

° **Verschiedene Kalender:** <http://www.ortelius.de/kalender/index.html>

- \_ website van een niet-historicus betreffende kalenders en jaartellingen
- \_ informatie over de verschillende soorten kalenders, in verschillende tijdsperiodes en in verschillende streken
- \_ linkt naar een aantal "omrekeningsmachines" (waarvan de correcte omrekening niet gegarandeerd is) alsook naar een reeks verwante sites

Paleografie:

° **Medieval Palaeography. An Introduction:**  
<http://www.le.ac.uk/elh/pot/medfram.html>

- \_ on-line cursus paleografie van David Postles (universiteit van Leicester)
- \_ geeft: foto's van oorkonden met bijhorende transcriptie, vertalingen, verklaring van de termen en een lijst van 13<sup>de</sup> eeuwse afkortingen; een beknopte bibliografie en eveneens uitleg over de andere hulpwetenschappen

Hulpwetenschappen in het algemeen:

° **Genealogie in België:** <http://users.skynet.be/sky60754/familiekunde/>

- \_ website van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Afdeling Genealogie en Computer
- \_ geeft zeer veel links die ook voor de medievist interessant zijn (info m.b.t. chronologie, prosopografie, numismatiek e.a.), maar de bibliografische referenties die worden gegeven hebben veelal betrekking op de Nieuwe Tijd, en niet op de Middeleeuwen
- \_ linkt naar zusterorganisaties in andere landen
- \_ wordt regelmatig ge-updated

Een chronologisch overzicht van de Westerse beschaving:

° **Western Civilization Chronology:**

<http://campus.northpark.edu/history/WebChron/WestCiv/WestCiv.html>

- \_ chronologisch overzicht van de westerse geschiedenis, periode prehistorie – 1989
- \_ er kan een algemeen overzicht per periode worden opgevraagd, maar er kan ook worden gezocht via 4 subcategorieën: literatuur, kunst, muziek en 'het denken'
- \_ is (nog ?) zeer onvolledig

Hulpinstrumenten m.b.t. literatuur: vindplaatsen en overzichten van tijdschriftartikels, boekbesprekingen e.d.m.:

° **Bibliotheken, Bücher und Berichte:** <http://www.grass-gis.de/bibliotheken/>  
(cf.supra)

° **The Medieval Review:** <http://www.hti.umich.edu/t/tmr/>

- \_ bevat boekbesprekingen voor de periode 1993-heden
- \_ zoekmogelijkheid op basis van trefwoorden (auteur, titel)

° **UnCoverWeb:** <http://uncweb.carl.org/>

- \_ website van een private instelling die gericht is op de verkoop van tijdschriftartikels
- \_ biedt echter de mogelijkheid om gratis artikels op te zoeken, op naam van de auteur, op trefwoord of op titel van het tijdschrift
- \_ bestrijkt de periode 1988-2001, maar is verre van volledig

° **WWW-VL: The History Journals Guide:** <http://www.history-journals.de/>

- \_ maakt deel uit van 'WWW-VL History Index' (cf. hierboven)
- \_ bezit een lijst van meer dan 2500 historische tijdschriften (niet specifiek Middeleeuwen), waarbij de plaats van uitgave, een korte beschrijving, het adres en de eventuele website worden gegeven
- \_ ordening: alfabetisch, volgens taal, volgens regio of volgens inhoud
- \_ geeft eveneens een lijst van afkortingen, alsook en overzicht van e-tijdschriften, e-articles en mailing lists

° Zeitschriftenfreihandmagazin: <http://www.phil.uni-erlangen.de/~p1ges/zfhm/zfhm.html>

- \_ website die (soms exhaustieve) inhoudsopgave per jaargang geeft van artikels verschenen in ganse reeks Duitse historische tijdschriften

### 3. Alfabetisch overzicht van de belangrijkste websites

- Anglo-Saxon Charters Homepage:  
<http://www.trin.cam.ac.uk/sdk13/chartwww/charthome.html>
- Argos: Limited Area Search of the Ancient and Medieval Internet:  
<http://argos.evansville.edu/>
- De 'Arnulfingerurkunden': Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, Historisches Seminar, Prof. Dr. Ingrid Heidrich: <http://www-igh.histsem.uni-bonn.de/>
- ARTEM: Atelier de Recherches sur les Textes médiévaux:  
<http://www.univ-nancy2.fr/RECHERCHE/MOYENAGE/artem.htm>
- The Avalon Project: Ancient, Medieval and Renaissance Documents:  
<http://www.yale.edu/lawweb/avalon/medieval/medmenu.htm>
- Bible Gateway: <http://bible.gospelcom.net/>
- Bibliotheca Hagiographica Latina Manuscripta: <http://bhlms.fltr.ucl.ac.be/>
- Bibliotheca Neerlandica Manuscripta: <http://www.leidenuniv.nl/ub/bnm/index.html>
- Bibliotheken, Bücher und Berichte: <http://www.grass-gis.de/bibliotheken/>
- Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon: <http://www.bautz.de/bbkl/>
- Bodleian Library: Images of Western Manuscripts:  
<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dept/scwmss/wmss/medieval/browse.htm>
- Bollandistes: Saints and History: <http://www.kbr.be/~socboll/>
- Calendar Zone: <http://www.calendarzone.com>
- Cartographic Images Home Page: <http://www.henry-davis.com/MAPS>
- Cary Graphic Arts Collection: <http://wally.rit.edu/cary/index.html>
- Cathares et catharisme: <http://www.cathares.org/cathares-et-catharisme.html>
- Center for Millennial Studies at Boston University:  
<http://www.mille.org/scholarship/index.html>
- Centro Italiano di Studi Sull'Alto Medioevo Spoleto: <http://www.cisam.org/>
- Christian Classics Ethereal Library: <http://www.ccel.org/>
- COMPUTATIO - Die Marburger Seite zu Rechnungen des späten Mittelalters und der Frühen Neuzeit: [http://online-media.uni-marburg.de/ma\\_geschichte/computatio/welcome.html](http://online-media.uni-marburg.de/ma_geschichte/computatio/welcome.html)
- Digital Scriptorium: <http://sunsite.berkeley.edu/scriptorium/>
- The Ecole Initiative: <http://cedar.evansville.edu/~ecoleweb/>
- Early Manuscripts at Oxford University: <http://www.image.ox.ac.uk/>
- GAZ: Archiefnet: <http://www.archiefnet.nl/>
- Genealogie in België: <http://users.skynet.be/sky60754/familiekunde/>

- History UK - Institute of Historical Research: <http://ihr.sas.ac.uk/ihr/bbs.ihr.html>
- Honderd Hoogtepunten uit de Koninklijke Bibliotheek: <http://www.kb.nl/kb/100hoogte/hh-nl.html>
- Institut für Frühmittelalterforschung: <http://www.uni-muenster.de/Fruehmittelalter/Welcome.htm>
- International Medieval Institute (Leeds): <http://www.leeds.ac.uk/imi/>
- Internet Medieval Sourcebook: <http://www.fordham.edu/halsall/sbook.html>
- Internet Theology Resources: Monastic Studies: <http://www.csbsju.edu/library/internet/theomons.html>
- IRHT: Institut de Recherche et d'Histoire des Textes: <http://irht.cnrs-orleans.fr/pages/index.html>
- The Labyrinth: Resources for Medieval Studies: <http://www.georgetown.edu/labyrinth/> of <http://labyrinth.georgetown.edu/>
- Libweb - Library Servers via WWW: <http://sunsite.berkeley.edu/Libweb/>
- Mediävistik im Internet / Das altgermanische Internetportal / Medieval Studies: <http://www.mediaevum.de/>
- Medieval Art and Architecture: <http://info.pitt.edu/~medart/index.html>
- Medieval History - Life in the Middle Ages and Renaissance: <http://historymedren.about.com/homework/historymedren/>
- Medieval Palaeography. An Introduction: <http://www.le.ac.uk/elh/pot/medfram.html>
- Medieval & Renaissance Europe -- Primary Historical Documents: <http://www.lib.byu.edu/estu/eurodocs/medren.html>
- Medieval/Renaissance Food Homepage: <http://www.pbm.com/~lindahl/food.html>
- The Medieval Review: <http://www.hti.umich.edu/t/tmr/>
- The Medieval Science Page: [http://members.aol.com/mcnelis/medsci\\_index.html](http://members.aol.com/mcnelis/medsci_index.html)
- Ménestrel: Médiévistes sur l'Internet: <http://www.ccr.jussieu.fr/urfist/mediev.htm>
- Monumenta Germaniae Historica: <http://www.mgh.de/>
- Narrative Sources: <http://allserv.rug.ac.be/~jdploige/sources/index.html>
- NetSERF: The Internet Connection for Medieval Resources: <http://www.netserf.org/>
- New Advent: <http://newadvent.org/>
- The NIXNET Medieval Homepage: <http://www.medievalarthistory.com/>
- OMACL: The Online Medieval and Classical Library: <http://sunsite.berkeley.edu/OMACL/>
- ORB: The Online Reference Book for Medieval Studies: <http://orb.rhodes.edu/>
- Orbis Latinus: <http://www.columbia.edu/acis/ets/Graesse/contents.html>
- Quelques liens médiévaux: [http://www.uhb.fr/alc/medieval/liens\\_ma.htm](http://www.uhb.fr/alc/medieval/liens_ma.htm)
- Le roi Charles V et son temps (1338-1380): <http://www.bnf.fr/enluminures/accueil.shtm>

- RSLP "Paleography - Developing the National Resource" Project: <http://www.palaeography.ac.uk/>
- SISMEI – Società Internazionale per lo Studio del Medioevo Latino: <http://sismel.meri.unifi.it/>
- Theatrum Biblicum: <http://www.let.leidenuniv.nl/arthis/theatrum/>
- Theology Library: <http://www.mcgill.pvt.k12.al.us/jerryd/cathmob.htm>
- La Toile de l'Archéologie Médiévale: <http://www.multimania.com/cemarkeo/index.html>
- UnCoverWeb: <http://uncweb.carl.org/>
- Universiteit Leiden Opleiding Geschiedenis : <http://www.let.leidenuniv.nl/history/history.htm>
- Universities Worldwide Homepage: <http://geowww.uibk.ac.at/univ/>
- Verschiedene Kalender: <http://www.ortelius.de/kalender/index.html>
- Western Civilization Chronology: <http://campus.northpark.edu/history/WebChron/WestCiv/WestCiv.html>
- WWW Medieval Resources: <http://ebbs.english.vt.edu/medieval/medieval.ebbs.html>
- The WWW-VL History Index: <http://www.ukans.edu/history/VL/>
- WWW-VL: The History Journals Guide: <http://www.history-journals.de/>
- Zeitschriftenfreihandmagazin: <http://www.phil.uni-erlangen.de/~p1ges/zfhm/zfhm.html>

## Bijlagen

Bijlage 1 betreft het gebruik van Booleaanse operatoren bij het zoeken naar informatie; vindplaats: <http://library.albany.edu/internet/boolean.html> [merk op dat de op de pagina's vermelde vendiagrammen niet zichtbaar zijn in de bijlage]

Bijdrage 2 is een overzicht van de meest voorkomende internet-terminologie; vindplaats: <http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet/Glossary.html> Méér info hieromtrent kan worden gevonden op <http://www.pcwebopedia.com/>

Bijdrage 3 tenslotte geeft een kort overzicht van hoe kan worden gerefereerd naar informatie op het net; vindplaats: <http://www.fordham.edu/halsall/cite.html> Méér (en recenter) informatie hieromtrent kan worden gevonden op <http://www.ifla.org/l/training/citation/citing.htm>







































